

DECIZIE

04 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Nelea Carp, reprezentată de avocatul Ion Stegărescu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mariana Croitoru împotriva Nelei Carp cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, recunoașterea nulității parțiale a certificatelor de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal asupra ½ cotă-parte din averea succesorală,

împotriva deciziei din 18 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Mariana Croitoru, a fost casată hotărârea din 25 septembrie 2017 a Judecătoria Orhei, sediul Telenești și hotărârea suplimentară din 11 octombrie 2017 a Judecătoria Orhei, sediul Telenești, și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 01 decembrie 2016 Mariana Croitoru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Nelei Carp cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, recunoașterea nulității parțiale a certificatelor de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal asupra ½ cotă-parte din averea succesorală (f.d. 1-2).

În motivarea acțiunii reclamanta Mariana Croitoru a indicat că părinții săi sunt Grigore Carp și Zinaida Carp, iar numele ei de domnișoară i-a fost „Carp”. Părinții ei în timpul căsniciei au acumulat avere comună în devălmășie, iar prin hotărârea 15 iunie 1991 a Judecătoria Telenești, căsătoria dintre părinții săi, a fost desfăcută. Peste puțin timp tatăl său, Grigore Carp s-a căsătorit cu Nelea Carp.

Reclamanta a menționat că la 22 septembrie 2007 s-a căsătorit cu Dan Croitoru și s-a mutat cu traiul la soțul său, însă mereu a avut legături strânse cu tatăl Grigore Carp, care avea probleme de sănătate.

Reclamanta a susținut că la xxxxx, tatăl Grigore Carp a decedat, iar averea succesorală rămasă după decesul său, este compusă din casă de locuit, construcții auxiliare și terenurile aferente din sat. Mihalașa, r-nul Telenești. După decesul tatălui a convenit cu Nelea Carp să partajeze averea succesorală pe cale amiabilă, fiind unicul copil al defunctului și succesori de gradul I.

Reclamanta a punctat că locuiește în mun. Chișinău și a așteptat să perfecteze actele împreună cu Nelea Carp, care i-a promis că totul va fi în ordine. Ulterior, a aflat că Nelea Carp a recurs la acțiuni care contravin intereselor ei în calitate de succesor legal, astfel pârâta a obținut de la notarul public Ludmila Iliescu certificatele de moștenitor legal asupra lotului de teren cu suprafața de 0,2805 ha; construcției amplasate pe terenul cu suprafața de 65,0 m²; construcției accesorie cu suprafața de 97 m²; saraiului cu suprafața de 25,5 m²; altei construcții accesorie cu suprafața de 56,3 m² și construcției-beci cu suprafața de 13,4 m².

Reclamanta a precizat că conform certificatului de moștenitor legal, bunurile ce au aparținut tatălui Grigore Carp, au trecut în proprietatea Nelei Carp, respectiv aceasta le-a înregistrat în Registrul Bunurilor imobile, la 26 februarie 2016. Prețul total al bunurilor menționate constituie suma de 32084 de lei, iar prețul terenul aferent constituie 3604 de lei.

Reclamantul a relevat că la 17 decembrie 2015, Nelea Carp a obținut de la notarul public încă trei certificate de moștenitor legal asupra terenului cu suprafața totală de 0,9299 ha, nr. cadastral xxxxx; lotului de teren cu suprafața de 0,0971 ha, nr. cadastral xxxxx; lotului de teren cu suprafața de 0,1899 ha, nr. cadastral xxxxx, iar la 13 februarie 2016, notarul public a mai eliberat pârâtei certificat de moștenitor legal asupra lotului de teren cu suprafața de 0,93 ha, nr. cadastral xxxxx, modul de folosință agricol.

Reclamanta a relatat că valoarea tuturor bunurilor imobile menționate constituie 63287 de lei.

Reclamanta a învederat că Nelea Carp nu avea nici un drept că toată averea succesorală să o treacă în posesia ei, fără acordul său. La fel, notarul public nu putea să elibereze certificatele de moștenitor legal fără a determina cerul de moștenitori legali conform art. 1500 Cod civil.

Reclamanta consideră că Nelea Carp a întreprins măsuri de tănuire a existenței altor moștenitori, iar în consecință a fost dusă în eroare și a omis termenul de acceptare a averii succesoriale.

Reclamanta a solicitat prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, recunoașterea nulității parțiale a certificatelor de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal asupra 1/2 cotă-parte din averea succesorală.

Prin hotărârea din 25 septembrie 2017 a Judecătoria Orhei, sediul Telenești, acțiunea depusă de Mariana Croitoru, a fost respinsă (f.d. 87, 111-115).

Prin hotărârea suplimentară din 11 octombrie 2017 a Judecătoria Orhei, sediul Telenești, a fost încasat de la Mariana Croitoru în beneficiul Nelei Carp suma în mărime de 5200 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma în mărime de 900 de lei, cu titlu de cheltuieli de transport (f.d. 101, 109-110).

Prin încheierea din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul declarat de Mariana Croitoru împotriva hotărârii suplimentare din 11 octombrie 2017 a Judecătoria Orhei, sediul Telenești, din motiv că apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelanta nu solicită repunerea în termen (f.d. 178-182).

Prin încheierea din 12 decembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, a fost restituit recursul declarat de Mariana Croitoru împotriva încheierii din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, din motiv că cererea de recurs nu corespunde prevederilor art. 437 alin. (1) Cod de procedură civilă (f.d. 193-196).

Prin decizia din 18 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Mariana Croitoru, a fost casată hotărârea din 11 octombrie 2017 a Judecătoria Orhei, sediul Telenești și hotărârea suplimentară din 11 octombrie 2017 a Judecătoria Orhei, sediul Telenești, și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere

parțială a acțiunii depusă de Mariana Croitoru. Au fost recunoscute parțial nule certificatele de moștenitor legal seria AK nr. 774276, înregistrat sub nr. 11500; seria AK 774279 înregistrat sub nr. 11503; seria AK nr.774278 înregistrat sub nr. 11502 și AK nr.774277 înregistrat sub nr. 11501, eliberate la 17 decembrie 2013 și seria AK nr. 933131 înregistrat sub nr. 1842 din 13 februarie 2016, eliberate de notarul public Ludmila Iliescu, pe numele Nelei Carp asupra averii succesoriale rămase după decesul lui Carp Grigore. A fost prelungit Mariane Croitoru cu 6 luni termenul de acceptare a succesiunii legale rămasă după decesul tatălui său Grigore Carp. În rest, acțiunea a fost respinsă. Totodată, a fost respinsă pretenția înaintată de Nelea Carp cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată (f.d. 217-226).

La 20 septembrie 2019 Nelea Carp, reprezentată de avocatul Ion Stegărescu a declarat recurs împotriva deciziei din 18 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, iar în caz că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, cauza urmează a fi trimisă la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului, recurenta Nelea Carp, reprezentată de avocatul Ion Stegărescu a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Recurenta a invocat că instanța de apel nu a constatat care este cota-parte a defunctului din averea comună în devălmășie, cine sunt moștenitorii testamentari sau legali și la care cotă-parte pot pretinde aceștia.

Recurenta a relatat că a intrat în posesia patrimoniului succesoral și a depus la notar de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii, fapt care însă nu a fost realizat de către Mariana Croitoru.

Recurenta a subliniat că nu-i este clar din ce motive instanța de apel a casat hotărârea primei instanțe, în situația în care Mariana Croitoru nu a probat sub nici o formă omiterea întemeiată a termenului de acceptare a succesiunii, cu atât mai mult că reclamanta/intimată urma să solicite prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, dar nu repunerea în termenul de acceptare a succesiunii.

La 21 octombrie 2019, în adresa intimătei Mariana Croitoru a fost expediată copia recursului declarat de Nelea Carp, reprezentată de avocatul Ion Stegărescu (f.d. 244).

La 13 noiembrie 2019 Mariana Croitoru a depus referință la recursul declarat de Nelea Carp, reprezentată de avocatul Ion Stegărescu, prin care a solicitat declararea recursului inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 27 noiembrie 2019 a considerat recursul declarat de Nelea Carp, reprezentată de avocatul Ion Stegărescu admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În prezenta cauză, instanța de recurs constată că, Mariana Croitoru înaintând prezenta acțiune a solicitat repunerea în termenul de acceptare a succesiunii, recunoașterea nulității parțiale a certificatelor de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal asupra ½ cotă-parte din averea succesorală.

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, prima instanță prin hotărârea din 25 septembrie 2017 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, a respins acțiunea depusă de Mariana Croitoru împotriva Nelei Carp cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, recunoașterea nulității parțiale a certificatelor de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal asupra ½ cotă-parte din averea succesorală (f.d. 87, 111-115).

Prin hotărârea suplimentară din 11 octombrie 2017 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, a fost încasat de la Mariana Croitoru în beneficiul Nelei Carp suma în mărime de 5200 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma în mărime de 900 de lei, cu titlu de cheltuieli de transport (f.d. 101, 109-110).

Prin încheierea din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul declarat de Mariana Croitoru împotriva hotărârii suplimentare din 11 octombrie 2017 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, din motiv că apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelanta nu solicită repunerea în termen (f.d. 178-182).

Prin încheierea din 12 decembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, a fost restituit recursul declarat de Mariana Croitoru împotriva încheierii din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, din motiv că cererea de recurs nu corespunde prevederilor art. 437 alin. (1) Cod de procedură civilă (f.d. 193-196).

Prin decizia din 18 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Mariana Croitoru, a fost casată hotărârea din 11 octombrie 2017 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești și hotărârea suplimentară din 11 octombrie 2017 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii depusă de Mariana Croitoru. Au fost recunoscute parțial nule certificatele de moștenitor legal seria AK nr. 774276, înregistrat sub nr. 11500; seria AK 774279 înregistrat sub nr. 11503; seria AK nr.774278 înregistrat sub nr. 11502 și AK nr.774277 înregistrat sub nr. 11501, eliberate la 17 decembrie 2013 și seria AK nr. 933131 înregistrat sub nr. 1842 din 13 februarie 2016, eliberate de notarul public Ludmila Iliescu, pe numele Nelei Carp asupra averii succesorală rămasă după decesul lui Carp Grigore. A fost prelungit Mariane Croitoru cu 6 luni termenul de acceptare a succesiunii legale rămasă după decesul tatălui său Grigore Carp. În rest, acțiunea a fost respinsă. Totodată, a fost respinsă pretenția înaintată de Nelea Carp cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată (f.d. 217-226).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că instanța de fond nu a dat apreciere faptului că, Mariana Carp, născută la xxxxx, este fiica lui Grigore Carp și Zinaida Carp, iar Nelea Carp a comunicat notarului public că „nu-i sunt cunoscuți alți moștenitori”. Deci, circumstanțe date constituie tănuirea cercului de persoane care pot pretinde asupra moștenirii, or Nelea Carp a cunoscut despre faptul că Mariana Croitoru este fiica defunctului Grigore Carp.

Totodată, instanța de apel a conchis că Mariana Croitoru a prezentat probe ce ar demonstra faptul că a fost în imposibilitate de a se adresa cu cerere notarului în vederea deschiderii dosarului succesoral în termenul prevăzut de lege.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârilor judecătorești, prin prisma argumentelor invocate în recurs și referință, coroborat normelor de drept material aplicabile raportului juridic litigios, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat întemeiat, iar decizia instanței de apel pasibilă de a fi casată cu menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

Conform art. 1517 Cod civil, termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data deschiderii ei.

În conformitate cu art. 1519 alin. (1) Cod civil, termenul prevăzut la art. 1517 poate fi prelungit de către instanța de judecată cu cel mult 6 luni. Cu acordul celorlalți succesori care au acceptat succesiunea în termen, pot fi incluse în cercul moștenitorilor, fără a se adresa în instanța de judecată, persoanele din clasa succesorală chemată la succesiune care au omis termenul menționat.

Instanța de recurs menționează că potrivit regulii generale termenul de prescripție se calculează de la data deschiderii succesiunii. Chiar și în ipoteza în care moștenitorul nu a cunoscut despre moartea celui care lasă moștenirea, termenul se calculează tot de la data deschiderii succesiunii. În cazul moștenirii prin transmisie succesorală (art.1523), termenul se calculează tot de la data deschiderii succesiunii, succesibilii care moștenesc prin transmisie succesorală avînd la dispoziție termenul rămas pentru exercitarea dreptului de opțiune succesorală, termenul pe care îl mai avea succesibilul la data morții sale, iar dacă acest termen e mai mic de trei luni, el se prelungeste până la trei luni.

Așadar, în situația în care cel chemat la moștenire nu și-a exercitat în termenul prevăzut de lege dreptul de a alege între acceptarea sau renunțarea la moștenire, el va putea fi repus în termen de către instanța de judecată, numai dacă se constată că neexercitarea în termen a dreptului de opțiune se datorează unor motive temeinice. Cauza temeiniciei justificate, este acea împrejurare care creează „... o împiedicare inevitabilă și imprevizibilă numai pentru reclamant și pentru cei care se aflau în condiții asemănătoare”.

Totodată, Colegiul lărgit conchide că instanța de judecată poate dispune repunerea în termen numai atunci cînd constantă că împrejurările ce l-au împiedicat pe cel chemat la moștenire să-și exercite dreptul de opțiune nu-i sunt imputabile. Repunerea în termen nu poate fi acordată atunci cînd se constată că depășirea termenului de prescripție se datorează unei culpe a reclamantului.

În această ordine de idei, instanța de recurs conchide că pot constitui circumstanțe temeinice de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii: starea de invaliditate a succesoralului, îngrijirea unui membru bolnav al familiei, aflarea în străinătate sau în rîndul forțelor armate, tănuirea faptului deschiderii succesiunii de către ceilalți moștenitori etc. Nu constituie motive temeinice de admitere a acțiunii: necunoașterea dispozițiilor legale incidente, lipsa de timp pentru depunerea cererii, necunoașterea componenței patrimoniului succesoral și alte motive similare.

Astfel, analizând circumstanțele factice ale cauzei și probele anexate la materialele dosarului, instanța de recurs constată că, reclamanta Mariana Croitoru nu și-a exercitat obligațiunea probațiunii în judecată și nu a prezentat probe care ar confirma omiterea termenului de acceptare a succesiunii după decesul tatălui său Grigore Carp din motive întemeiate, ba dimpotrivă din însuși declarațiile ei rezultă cert că a cunoscut despre decesul tatălui său, a participat la funeralii, însă a invocat că

nu a avut posibilitate să depună declarație de acceptare a succesiunii, deoarece s-a aflat în concediu medical, din cauza că a avut o sarcină complicată, iar după naștere a fost ocupată cu îngrijirea noului născut.

La acest capitol, instanța de recurs menționează că conform certificatul de naștere nr. 1788 din 15 octombrie 2015, fiica Mariane Croitoru, xxxxx s-a născut la xxxxx, iar defunctul Grigore Carp, a decedat la xxxxx (f.d. 13, 49).

Prin urmare, argumentul reclamantei Mariana Croitoru că imposibilitatea depunerii cererii de acceptare a succesiunii s-a datorat sarcinii complicate, este lipsit de suport probator, or în acest sens nu a fost prezentată cartela medicală sau certificatul medical prin care să fie confirmate faptele respective.

De asemenea, nu poate constitui temei de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii argumentul reclamantei Mariana Croitoru precum că după naștere a fost ocupată cu îngrijirea noului născut, or circumstanța în cauză nu reprezintă o împrejurare imprevizibilă care ar fi împiedicat-o să-și execute dreptul de acceptare a succesiunii în termenul legal.

La fel, instanța de recurs învederează că reclamanta Mariana Croitoru nu a prezentat probe pertinente și concludente, precum că a întreprins acțiuni în vederea înlăturării impedimentelor apărute, pe motiv că după naștere a fost ocupată cu îngrijirea noului născut și locuiește în mun. Chișinău, cum ar fi adresarea prin intermediul oficiului poștal cu cerere de acceptare a succesiunii etc., și ca urmare a unor împrejurări, care nu-i pot fi imputate ei și în pofida încercărilor, nu a putut să accepte succesiunea în termenul stabilit de legislație.

Mai mult, Colegiul lărgit menționează că, însuși reclamanta Mariana Croitoru, în prezenta acțiune a indicat că după decesul tatălui său a decis împreună cu Nelea Carp să partajeze averea pe cale amiabilă, însă ultima a dus-o în eroare.

În această conjunctură, având în vedere că nu au fost constatate careva temeiuri pentru prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, urmează a fi respinse și cerințele reclamantei Mariana Croitoru cu privire la recunoașterea nulității parțiale a certificatelor de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal asupra ½ cotă-parte din averea succesorală, deoarece sunt lipsite de suport juridic.

Pe cale de consecință, Colegiul lărgit învederează că argumentele invocate de Mariana Croitoru nu corespund prevederilor legale anterior menționate pentru a constitui motiv de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii, iar soluția pronunțată de instanța de apel este neîntemeiată și decizia urmează a fi casată.

În acest context, instanța de recurs apreciază că prima instanță a constatat și a elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei în fond, totodată, a dat o apreciere corespunzătoare tuturor probelor anexate la materialele cauzei, fapt ce a dus la emiterea unei hotărâri judecătorești legale și întemeiate.

Totodată, instanța de recurs decelează că, deși instanța de apel prin încheierea din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, rămasă irevocabilă ca urmare a restituirii recursul declarat de Mariana Croitoru împotriva acestei încheieri, a restituit apelul declarat de Mariana Croitoru împotriva hotărârii suplimentare din 11 octombrie 2017 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, prin decizia contestată a anulat și hotărârea suplimentară din 11 octombrie 2017 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, depășind astfel limitele apelului.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Nelea Carp, reprezentată de avocatul Ion Stegărescu.

Se casează decizia din 18 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 25 septembrie 2017 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenești, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mariana Croitoru împotriva Nelei Carp cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, recunoașterea nulității parțiale a certificatelor de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal asupra ½ cotă-parte din averea succesorală.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Maria Gervas

Iurie Bejenaru

Victor Burduh

Nina Vascan